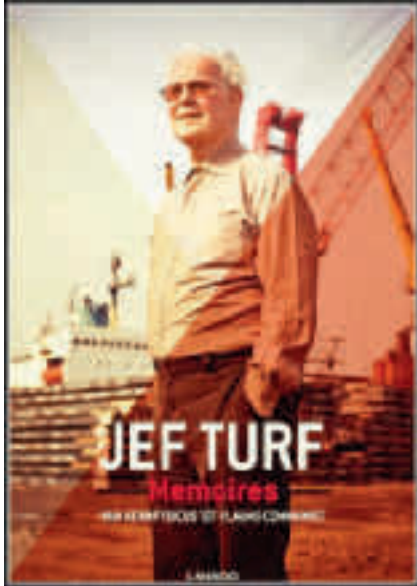

RECENSIE

Jef TURF, *Memoires*

Jef TURF, *Memoires*, Lannoo, 2012, 280 pp.
ISBN: 978 94 014 0511 9

Jef Turf (°1932) was ondervoorzitter van de Kommunistische Partij van België, voorzitter van de Vlaamse Kommunistische Partij, en politiek directeur van *De Rode Vaan*, maar natuurlijk kennen we hem het best van de talrijke manifestaties waar hij het woord nam, of van de betogingen waar hij achter een spandoek mee optrok voor het goede doel. Gezien zijn respectabele leeftijd en het bijzondere politieke parkoers dat hij heeft afgelegd, was het hoog tijd voor zijn memoires. Het boek is intussen al twee jaar op de markt, maar een bespreking blijft de moeite. Want het is een hoogst merkwaardig werkstuk geworden, dat misschien niet door iedereen graag zal gelezen worden, maar dat door de helderheid en de eerlijkheid waarmee het is geschreven, meer dan interessant kan genoemd worden.

Turf doet in dit boek een zware bekentenis, die voor velen van zijn vroegere geestesgenoten ongetwijfeld moeilijk verteerbaar is: hij heeft bij de – toen – laatste verkiezingen voor de N-VA gestemd, en hij heeft dat bewust gedaan omwille van het anti-Belgische, communautaire standpunt van die partij. Voor de ingewijden was het natuurlijk al bekend dat Jef Turf had meegewerkt aan de Gravensteengroep – progressief en Vlaamsgezind –, maar de politieke hartenkreet die hij nu uit in zijn memoires, met name dat hij zich op een of andere manier verbonden acht met een partij waarvan het programma als rechts mag worden omschreven, heeft bij velen voor opschudding gezorgd.

Gelukkig is Turf iemand die zoals gezegd eerlijk en helder argumenteert, wat ons een inkijk geeft in de gedachtegang die hem ertoe gebracht heeft deze 'bocht' te maken. De wending in Turfs politieke aanhorigheid – van vooraanstaand en internationaal erkend communistisch leider, tot kiezer van een recht-nationalistische partij – is een gegeven dat opmerkelijk en het bestuderen waard is. Hij is wellicht niet de eerste die een dergelijke evolutie heeft meegemaakt, want waarschijnlijk zijn verschillende van zijn vroegere kameraden op Zwarte Zondag in dezelfde richting opgeschoven. Een verwijzing naar het Vlaams Belang is in dit verband niet vergezocht, want Turf zelf verkondigt niet alleen de noodzaak van een autonoom Vlaanderen, maar onder een titeltje 'Stop de toevloed ...', legt hij ook uit dat migranten die alleen maar om economische redenen naar hier komen, niet meer welkom zijn. Zijn tekst wordt zelfs een beetje wrang wanneer hij dit alles tracht uit te leggen in termen van 'eigen volk' en 'eigen mensen'. De strijd voor Vlaamse autonomie plaatst Jef Turf nu op de eerste plaats, vóór de sociale strijd, die hij in de eerste 236 bladzijden van zijn boek zo lyrisch heeft bezongen, en waarvoor hij zo veel heeft opgeofferd, en hij kiest nu uit tactische overwegingen (hijzelf noemt het dialectiek)

voor de N-VA. Dit is een hersenkronkel die niet eenvoudig begrepen kan worden, zelfs niet met een verwijzing naar het gedachtegoed van de politieke filosoof Gramsci.

Maar zoals gezegd, Turf is lange tijd, ondanks zijn aanvaring met, en zijn ontslag uit de KPb in 1988, een progressief denker geweest. En dat blijkt uitvoerig uit zijn memoires. Diverse aspecten van de sociale strijd komen daarin aan bod: de anti-atoombeweging en de vredesbeweging; syndicale acties in Wallonië en drie grote stakingen in Gent; en later ook zijn bijdrage in de strijd tegen de armoede. Als journalist ijverde hij ook voor objectieve berichtgeving over geneesmiddelen.

Dat Jef Turf veel tegenkanting gekend heeft door zijn keuze voor het communisme – keuze die gezien zijn afkomst uit een gewoon Vlaams, katholiek gezin niet evident was –, blijkt uit talrijke voorvallen die hij aangrijpend beschrijft. Niet alleen is er zijn gerechtelijke aanhouding in 1961 wegens vermeende sabotage en dit op grond van valse beschuldigingen, maar hij vertelt ook het incident waarbij de liberale schrijver Karel Jonckheere met succes tussenkwam bij de minister om de benoeming van zijn vader als hoofdinspecteur tegen te houden, louter op grond van het feit dat de zoon communist was.

Maar ook binnen het communistische universum, dat naast de Sovjet-Unie voornamelijk gevormd werd uit Oost-Europese staten en dat zoals beschreven in het boek, veelvuldig bezocht werd door de apparatsjik Turf, liep het voor hem niet altijd van een leien dakje. Berispt worden door een afgevaardigde van de Franse Parti communiste voor de kritische toon van zijn toespraak op een partijbijeenkomst in het Mongoolse Ulaanbaatar, maakte Jef Turf misschien nog niet tot een roekeloze verzetsheld binnen het communistische kamp, maar het toont wel aan dat hij zijn rol van lastige mug uit het kleine België durfde op zich te nemen.

Uiteindelijk mondde deze kritische stroming binnen de West-Europese communistische partijen uit in wat toen het eurocommunisme

heette, en dat bij een bepaald deel van de linkse intellectuelen, zeker ook in Vlaanderen, wel aansloeg. Ook hierin nam Turf het voortouw door onder meer een boekje te publiceren over een eigen weg naar het socialisme, waarna hij prompt door de KPSU naar Moskou werd ontboden. Daar trachtte men hem, zij het in dialogovorm, voor zijn dwaalgedachten de leevieten te lezen. Het socialisme vestigen via een geweldloze weg was volgens deze Russische partijideologen niet mogelijk. Het is zoets als warm ijs, zeiden ze. Geef één voorbeeld waar het met succes is gerealiseerd, vroegen ze hem, maar hij moest toegeven dat hij er geen enkel kon geven.

Enigszins verbitterd vraagt Turf zich vandaag af of de voornaamste oorzaak van het mislukken van de poging om een communistische samenleving op te bouwen, niet de Oktoberrevolutie van 1917 zelf was. Deze gedurfde analyse vertrekt vanuit zijn ervaringen in de zogenaamde socialistische landen in Centraal-Europa, waar de invloed van het Sovjetmodel altijd enorm was. Maar deze analyse komt natuurlijk ook voort uit zijn geloof dat een socialistische maatschappij moet opgebouwd worden vanuit de eigen nationale situatie en historische achtergrond. Jammer dat het eurocommunisme, waar dit interessante debat gevoerd werd, de ondergang van de Sovjet-Unie zelf niet overleefd heeft.

ERIC TORREKENS, jurist